

ประเทศไทยเรายังต้องการงานวิจัยอีกจำนวนมากที่จะนำมาใช้เป็นพลังขับเคลื่อน
การพัฒนาหรือแก้ปัญหาของประเทศ คุณภาพของงานวิจัยและคุณภาพ
ของนักวิจัยก็คือเป็นประเด็นสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
คำนึงถึง จรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติน่าจะเป็นส่วนสำคัญที่จะ
ทำให้ประเทศไทยมีนักวิจัยที่ทั้ง "เก่ง" "มีความสามารถ" และเป็นนักวิจัยที่ "ดี"

จรรยาวิชาชีพวิจัย และแนวทางปฏิบัติ

หน้าปก: ภาพประกอบโดย ดร. ศรชัย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

จรรยาวิชาชีพวิจัย
และแนวทางปฏิบัติ
ISBN 978-974-326-595-2

9 789743 265952

ราคา 50.00 บาท

จรรยาวิชาชีพอิจัย และแนวทางปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

National Library of Thailand Cataloging in Publication Data

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

จรรยาวิชาชีพรวิจัยและแนวทางปฏิบัติ.-- พิมพ์ครั้งที่ 2.-- กรุงเทพฯ :
สำนักงาน..., 2555.

80 หน้า.

1. การวิจัย. I. ชื่อเรื่อง.

001.43

ISBN 978-974-326-595-2

(สงวนลิขสิทธิ์)

พิมพ์ครั้งที่ 1 จำนวน 2,000 เล่ม พ.ศ. 2554

พิมพ์ครั้งที่ 2 จำนวน 2,500 เล่ม พ.ศ. 2555

พิมพ์ที่: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [5507-101/2,500(4)]
ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ 10330
โทร. 02-215-3612, 02-218-3549-50
<http://www.cuprint.chula.ac.th>

คำนำ

จรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “จัดทำมาตรฐานคุณภาพนักวิจัย” ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ได้มอบหมายให้มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดย ศ.ดร.อังศุมาลย์ จันทราปตย์ และคณะเป็นที่ปรึกษาดำเนินโครงการ ในการดำเนินงานได้มีการวิเคราะห์และสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติที่แสดงถึงมาตรฐานการปฏิบัติงานโดยมุ่งหมายให้นักวิจัยใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ที่แสดงถึงมาตรฐานการปฏิบัติในจรรยาวิชาชีพที่เป็นไปตามหลักวิชาการและวิชาชีพวิจัย เพื่อนำไปสู่การพัฒนามาตรฐานคุณภาพนักวิจัยของประเทศไทยสู่ระดับสากล เนื้อหาในจรรยาวิชาชีพของนักวิจัยและแนวทางปฏิบัติแบ่งเป็น 5 ส่วนสำคัญ คือ (1) จรรยาวิชาชีพของนักวิจัยและแนวทางปฏิบัติ (2) จรรยาวิชาชีพในการทำวิจัยและแนวทางปฏิบัติ (3) แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อผู้อื่นและหน่วยงาน (4) แนวทางปฏิบัติของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย และ (5) การประพฤติผิดจรรยาวิชาชีพวิจัย

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ขอขอบคุณนักวิจัย คณะผู้ทรงคุณวุฒิ คณะที่ปรึกษา ผู้บริหารและผู้แทนหน่วยงานวิจัย และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัตินี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจรรยาวิชาชีพวิจัยและแนวทางปฏิบัติฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักวิจัยตลอดจนผู้เกี่ยวข้องต่อไป

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ)

เลขาธิการคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
วัตถุประสงค์	1
หลักการเบื้องต้น	1
นิยาม	3
จรรยาวิชาชีพของนักวิจัย และแนวทางปฏิบัติ	15
- นักวิจัยพึงมีจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป	17
- นักวิจัยพึงทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความเสียสละ ขยัน และอดทน	21
- นักวิจัยต้องมีอิสระทางวิชาการ โดยปราศจาก อคติในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย	21
- นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช สังคม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม	22
จรรยาวิชาชีพในการทำวิจัย และแนวทางปฏิบัติ	25
- ก่อนการดำเนินงานวิจัย	27
- ระหว่างการดำเนินงานวิจัย	31
- หลังการดำเนินงานวิจัย	34
แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อผู้อื่นและหน่วยงาน	39
- แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อผู้ช่วยงานวิจัย	41
- แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยที่ปรึกษาของนักศึกษา	42

	หน้า
- แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อหน่วยงานต้นสังกัด	43
- แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อแหล่งทุนวิจัย	46
แนวทางปฏิบัติของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการวิจัย	47
- แนวทางปฏิบัติของผู้บริหารหรือ หัวหน้าชุดโครงการวิจัย	49
- แนวทางปฏิบัติของผู้จัดการหรือ ผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย	50
- แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง	51
- แนวทางปฏิบัติของผู้ประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย และบทความวิจัย	52
- แนวทางปฏิบัติของบรรณาธิการ	54
- แนวทางปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด	56
- แนวทางปฏิบัติของแหล่งทุนวิจัย	60
การประพจน์ตีพิมพ์จรรยาวิชาชีพอักวิจัย	65

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแนวทางให้นักวิจัยยึดถือประเพณีปฏิบัติ เพื่อรักษา และส่งเสริมเกียรติคุณชื่อเสียง และฐานะของความเป็นนักวิจัยที่มี คุณภาพ รวมทั้งมีคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้เป็นที่ยอมรับของ ประชาคมวิจัยทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

หลักการเบื้องต้น

1. แนวทางปฏิบัตินี้เป็นแกนหรือหลักปฏิบัติสำคัญ ที่นักวิจัยในทุกศาสตร์และสาขาควรยึดถือปฏิบัติเป็นพื้นฐาน ส่วนแนวทางปฏิบัติที่เฉพาะเจาะจงและมีรายละเอียดมากขึ้น ตามที่กำหนดโดยศาสตร์แต่ละสาขานั้น ย่อมสมควรที่นักวิจัยใน สาขานั้นๆ จะศึกษาและยึดถือประเพณีปฏิบัติตามเช่นเดียวกัน เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาคมวิจัย

2. นักวิจัยพึงยึดมั่นและธำรงความถูกต้อง ต้องจัดทำโครงการวิจัยและดำเนินงานวิจัยที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน รวมทั้ง ระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ซึ่งกำหนดขึ้นใช้ใน ประเทศไทย รวมถึงประเทศอื่นที่นักวิจัยจะไปดำเนินงานวิจัยด้วย

3. นักวิจัยต้องแน่ใจว่า กิจกรรมใดๆ ในการทำวิจัยที่ใช้ คนหรือสัตว์เป็นหน่วยทดลอง ต้องดำเนินการโดยผู้ที่ได้รับการ ฝึกอบรมให้มีความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ เพื่อป้องกัน ความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ และน่าเชื่อถือ หน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัยพึงส่งเสริมและ

กระตุ้นจูงใจให้นักวิจัยและหน่วยงานวิจัยในสังกัด รวมทั้งผู้อื่นที่มีได้อยู่ในสังกัดแต่ทำวิจัยภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงาน ประพฤติปฏิบัติตามแนวปฏิบัตินี้ เพื่อดำรงไว้ซึ่งมาตรฐานงานวิจัยของหน่วยงาน และเพื่อให้ผลงานวิจัยของหน่วยงานและนักวิจัยเป็นที่ยอมรับของประชาคมวิจัยทั้งในและต่างประเทศ

นิยาม

การวิจัย (Research) หมายถึง การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ ความจริงอย่างมีระบบ ตามระเบียบแบบแผนและวิธีการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับในแต่ละศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ใหม่ที่ตอบคำถามหรือปัญหาที่สนใจ หรือได้ข้อค้นพบใหม่หรือแนวทางปฏิบัติใหม่ ที่ใช้แก้ปัญหา ปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมต่างๆ หรือเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ หรือเพื่อนำไปตั้งกฎ ทฤษฎี ท่อธิบายปรากฏการณ์ต่างๆ ได้อย่างน่าเชื่อถือ เป็นที่ยอมรับทางวิชาการและวิชาชีพของประชาคมวิจัย

กระบวนการวิจัย (Research process) หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าเป็นลำดับขั้นตอน มีระบบ ระเบียบแบบแผน และวิธีการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับของศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ขั้นก่อนการดำเนินงานวิจัย ระหว่างการดำเนินงานวิจัย และหลังการดำเนินงานวิจัย จนถึงได้รายงานผลการวิจัย การเผยแพร่ผลงานวิจัย และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

จรรยาวิชาชีพวิจัย (Research code of conduct) หมายถึง ประมวลหลักความประพฤติปฏิบัติที่แสดงถึงมาตรฐานการปฏิบัติงาน (Standards of work performance) และ ความมีจริยธรรมการวิจัย (Research ethics) เพื่อรักษาและส่งเสริมเกียรติคุณ ชื่อเสียง และฐานะของความเป็นนักวิจัยในสาขาวิชาชีพของตน

แนวทางปฏิบัติ (Code of practice or best practice) หมายถึง แนวทางพื้นฐานในการประพฤติปฏิบัติของนักวิจัย ที่ถือ

เป็นแบบอย่างที่ดีที่สมควรยึดถือปฏิบัติ เพื่อรักษาไว้ซึ่งมาตรฐาน
แห่งวิชาชีพวิจัยและจริยธรรมการวิจัย

มาตรฐานวิชาชีพวิจัย (Research professional standards) หมายถึง ลักษณะที่ดีหรือที่พึงประสงค์ของผู้ประกอบ
วิชาชีพวิจัยในศาสตร์และสาขาวิชาต่างๆ ที่ถือเป็นเกณฑ์เทียบ
กำหนดว่าเป็นผู้มีความประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องทั้งทางวิชาการ
และวิชาชีพ รวมทั้งความมีคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้ได้รับ
การยอมรับจากสถาบันหรือองค์กรหรือประชาคมวิจัยว่าเป็น
แบบอย่างที่ดี

จริยธรรมการวิจัย (Research ethics) หมายถึง ประมวล
หลักประพฤติปฏิบัติที่ดีในการวิจัยที่นักวิจัยควรยึดถือปฏิบัติ เพื่อ
ให้ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีความดีคือคุณงามความดี และมี
จริยธรรมคือความถูกต้องด้วยศีลธรรม

จริยธรรมการวิจัยในคน (Research ethics involving
human subjects) หมายถึง ประมวลหลักประพฤติปฏิบัติที่ดี
ที่นักวิจัยควรยึดถือในการวิจัยเกี่ยวกับคน เพื่อปกป้องศักดิ์ศรี
สิทธิ สวัสดิภาพ ให้ความอิสระและความเป็นธรรมแก่ผู้รับการวิจัย

จริยธรรมการวิจัยในสัตว์ (Research ethics involving
animal subjects) หมายถึง ประมวลหลักประพฤติปฏิบัติที่ดี
ที่นักวิจัยควรยึดถือในการวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐาน
ของคุณธรรม จริยธรรม มนุษยธรรม หลักวิชาการที่เหมาะสม
ไม่ขัดต่อกฎหมาย และมาตรฐานการดำเนินงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับ
โดยทั่วกัน

ประชาคมวิจัย (Research community) หมายถึง กลุ่มชน นักวิจัยและผู้อยู่ในวงการวิจัยไม่ว่าศาสตร์ใดๆ ที่เข้าร่วมกันเป็น สังคม มีความสนใจ และติดต่อเกี่ยวข้องของสัมพันธ์กัน รวมทั้งมี เจตนารมณ์ร่วมกันในการทำและพัฒนางานวิจัย เพื่อประโยชน์ ทางวิชาการและการวิจัย รวมทั้งนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง และอื่นๆ ที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาประเทศและกิจการระหว่างประเทศให้ เจริญก้าวหน้าต่อไป

นักวิจัย (Researcher or investigator) หมายถึง ผู้ใช้ ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบ และตามระเบียบแบบแผนวิธีการวิจัย ที่เป็นที่ยอมรับในแต่ละ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้คำตอบในเรื่องหรือประเด็นที่สงสัย นักวิจัยต้องเป็นผู้ประกอบวิชาชีพด้วยวิธีการแห่งปัญญา ได้รับความ ศึกษาอบรมอย่างเพียงพอ มีอิสระในการใช้วิชาชีพตาม มาตรฐานวิชาชีพ และมีจรรยาวิชาชีพวิจัย งานสำคัญที่นักวิจัย ต้องรับผิดชอบคือ การออกแบบและวางแผนโครงการวิจัย รวมทั้ง ดำเนินงานวิจัยจนเสร็จสิ้นได้ผลงานวิจัยออกเผยแพร่สู่สาธารณะ

คณะวิจัย (Research team) หมายถึง กลุ่มนักวิจัยที่มา ทำงานวิจัยร่วมกัน โดยนักวิจัยที่รับผิดชอบเป็นหัวหน้าคณะ เรียกว่า “นักวิจัยหลัก” ส่วนนักวิจัยในคณะเรียกว่า “นักวิจัยร่วม”

นักวิจัยหลัก (Principal researcher or investigator) หมายถึง ผู้เป็นหัวหน้าคณะวิจัย ที่มีบทบาทและความรับผิดชอบ สำคัญในการคิดริเริ่ม ออกแบบและวางแผนการวิจัย การวิเคราะห์ ข้อมูล การสรุปผลการวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะในรายงาน

ผลการวิจัย รวมทั้งการบริหารโครงการวิจัยให้สัมฤทธิ์ผลตามกรอบเวลาที่กำหนดอีกด้วย

ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าชุดโครงการวิจัย (Research program director) หมายถึง ผู้เป็นหัวหน้ารับผิดชอบชุดโครงการหรือกลุ่มงานวิจัย ที่ควบคุมและกำกับโครงการวิจัยย่อย (project) ที่มีชื่อและวัตถุประสงค์โดยเฉพาะตั้งแต่ 2 โครงการขึ้นไป มีผู้ร่วมวิจัยแยกในแต่ละโครงการย่อย เพื่อใช้วิชาการและทักษะวิชาชีพร่วมทำงานวิจัยตามแผนและกระบวนการวิจัยจนแต่ละโครงการสัมฤทธิ์ผลและได้รายงานผลการวิจัยออกเผยแพร่ ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าชุดโครงการวิจัยต้องเป็นนักวิจัยหลักอย่างน้อย 1 โครงการ

ผู้จัดการหรือผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย (Research program manager/coordinator) หมายถึง ผู้มีหน้าที่กำกับการดูแลชุดโครงการวิจัย ที่โครงการวิจัยในชุดมีชื่อและวัตถุประสงค์แยกและเป็นอิสระแก่กัน นักวิจัยหลักของแต่ละโครงการจะเป็นผู้รับผิดชอบทางวิชาการและการบริหารโครงการวิจัยที่ตนเป็นหัวหน้าอยู่ ในขณะที่ผู้จัดการหรือผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย จะรับผิดชอบทางการบริหาร และเป็นທີ່ปรึกษาแก่โครงการวิจัยต่างๆ ในชุดโครงการวิจัย ทำให้โครงการวิจัยทุกโครงการสัมฤทธิ์ผลและได้รายงานผลการวิจัยเพื่อเผยแพร่ภายในกรอบเวลาที่กำหนด ผู้จัดการหรือผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย อาจเป็นหรือไม่เป็นนักวิจัยหลักที่รับผิดชอบโครงการวิจัยใดในชุดโครงการก็ได้ หรือมีส่วนร่วมวิจัยในโครงการวิจัยใดหรือไม่ก็ได้

นักวิจัยที่ปรึกษาหรือที่เลี้ยง (Mentor) หมายถึง นักวิจัยที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความสามารถเฉพาะทางสูง มีภาระหน้าที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้คำปรึกษาชี้แนะ และให้ความช่วยเหลือด้านวิชาการและระเบียบวิธีวิจัยแก่นักวิจัยรุ่นใหม่

นักวิจัยที่ปรึกษาของนักศึกษา (Advisor) หมายถึง นักวิจัยที่ทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของนักศึกษาในการทำวิจัย (หรือในสถาบันการศึกษาเรียกว่า “อาจารย์ที่ปรึกษา”) โดยนักศึกษาคือผู้คิดและวางแผนการวิจัย ดำเนินงานวิจัย วิเคราะห์และเขียนรายงานผล รวมทั้งข้อเสนอแนะในการวิจัย ขณะที่นักวิจัยที่ปรึกษาเป็นผู้ให้คำปรึกษาแนะนำ สอนงาน สนับสนุน และกำกับดูแลให้การวิจัยดำเนินไปจนสัมฤทธิ์ผล

ผู้ช่วยงานวิจัย (Research support staff) หมายถึง ผู้ที่รับผิดชอบทำงานในโครงการวิจัยในส่วนที่ได้รับมอบหมาย ได้แก่ ผู้ช่วยวิจัย (Research assistant) เจ้าหน้าที่ทางเทคนิค นักศึกษาที่รับจ้างทำงานในโครงการวิจัย และบุคคลอื่นที่มีใช้นักวิจัย แต่ทำหน้าที่สนับสนุนและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่น สัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล แจกแจงและวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยวิธีการทางสถิติ ช่วยงานธุรการและบริหารจัดการโครงการวิจัย เป็นต้น เพื่อทำให้งานดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อยไม่ติดขัดจนโครงการวิจัยสัมฤทธิ์ผล

ผู้รับการวิจัย (Participant/Respondent/Subject/Target Audience/Sample) หมายถึง บุคคลผู้เป็นอาสาสมัครหรือยอมตนเข้ารับการวิจัยในโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับคน

ผู้ประเมิน (Reviewer) หมายถึง ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้ง หรือมอบหมายให้เป็นผู้ประเมินประเภทใดประเภทหนึ่ง หรือทั้งสอง ประเภท ดังนี้ (1) ผู้ประเมินข้อเสนอโครงการ (Project proposal) ที่ขอรับทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนวิจัย กับ (2) ผู้ประเมินบทความ หรือรายงานวิจัย (Research article) ที่จะตีพิมพ์ในวารสาร ทางวิชาการ

บรรณาธิการ (Editor) หมายถึง ผู้ทำหน้าที่คัดกรองและ ตรวจสอบบทความหรือรายงานวิจัย ที่จะตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร ซึ่งโดยทั่วไปบรรณาธิการจะแต่งตั้งผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะตรงตามสาขาของเรื่องในบทความวิจัย ให้เป็นคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิทำหน้าที่ประเมิน (Peer review) แล้ว รายงานผลการประเมินเป็นลายลักษณ์อักษรให้บรรณาธิการ ทราบเพื่อพิจารณาตัดสินใจต่อไป ขอบข่ายความรับผิดชอบของ บรรณาธิการให้เป็นไปตามที่กำหนดโดยวารสารนั้น

หน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย (Responsible agency/ organization) หมายถึง หน่วยงาน หรือสถาบัน หรือองค์กร ที่มีการวิจัยด้านต่างๆ และเป็นที่ยื่นนักวิจัยและคณะผู้วิจัยสังกัด หรือปฏิบัติหน้าที่อยู่ หรือดำเนินงานวิจัยภายใต้การกำกับดูแลของ หน่วยงานอยู่ในช่วงที่มีการดำเนินงานวิจัยนั้นจนเสร็จสิ้นโครงการ

แหล่งทุนหรือผู้ให้ทุนวิจัย (Funding source or Donor) หมายถึง หน่วยงาน หรือองค์กร หรือบุคคลผู้ให้ทุนสนับสนุน โครงการวิจัย ซึ่งมีหน้าที่ในการคัดเลือกข้อเสนอโครงการวิจัย และ อนุมัติโครงการวิจัย รวมทั้งกำหนดข้อปฏิบัติต่างๆ เพื่อประกัน ความมีมาตรฐานในการดำเนินงานวิจัยอย่างถูกต้องและมีการประพฤ

ปฏิบัติที่ไม่ขัดต่อจรรยาวิชาชีพวิจัยที่กำหนดไว้ รวมทั้งควบคุม และกำกับเพื่อให้การดำเนินงานวิจัยเป็นไปตามข้อตกลง หรือ สัญญาที่ได้มีการลงนามให้ความเห็นชอบร่วมกันแล้วนั้นด้วย นอกจากนี้ยังรวมถึงการควบคุมการใช้งบประมาณสำหรับกิจกรรม ต่างๆ ในโครงการวิจัยเพื่อให้เป็นไปตามข้อตกลง และการส่ง รายงานการวิจัยตามกรอบเวลาที่กำหนด

ข้อตกลงหรือสัญญา (Contract) หมายถึง ข้อตกลงที่ทำขึ้น เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งระบุวันที่และลงนามโดยผู้เกี่ยวข้องตั้งแต่ สองฝ่ายขึ้นไป เช่น แหล่งทุนกับนักวิจัยหรือหัวหน้าคณะวิจัย แหล่งทุนกับหน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัยหรือหัวหน้าคณะวิจัย แหล่งทุนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโครงการวิจัย เป็นต้น เพื่อทำ ความตกลงในรายละเอียดการมอบหมายหน้าที่ การแจกแจงงาน และความรับผิดชอบ และหากเหมาะสมอาจจะบ่งชี้ข้อตกลงทาง การเงินด้วย ข้อเสนอโครงการวิจัยอาจใช้เป็นพื้นฐานของสัญญาได้

ข้อเสนอโครงการวิจัย (Research proposal or Protocol) หมายถึง เอกสารซึ่งนักวิจัยได้จัดทำขึ้นก่อนที่จะทำวิจัย เพื่อเป็น ข้อมูลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบว่า จะทำวิจัยเรื่องอะไร ด้วยวัตถุประสงค์ ะไร และจะอย่างไรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น ข้อเสนอ โครงการวิจัยจะใช้เป็นหลักฐานขอรับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก แหล่งทุนด้วย โครงสร้างของข้อเสนอโครงการมักเป็นไปตาม ความต้องการหรือที่กำหนดโดยหน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย หรือแหล่งทุน โดยทั่วไปประกอบด้วย ชื่อเรื่อง หลักการและเหตุผล (ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาวิจัย) วัตถุประสงค์ ของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

กรอบแนวคิดของการวิจัย ระเบียบวิธีวิจัย เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการวิจัย ข้อตกลงเบื้องต้น นิยามศัพท์ เอกสารอ้างอิง ประวัติของผู้วิจัย และรายละเอียดอื่นๆ ที่จำเป็น

การเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย (Management of research data and materials) หมายถึง การเก็บรักษาข้อมูล หลักฐาน และเอกสารต่างๆ เกี่ยวกับการวิจัย เช่น ข้อมูลดิบ แผนการทดลอง การวิเคราะห์ข้อมูล ผลการศึกษาวิจัย ข้อมูลการติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กรต่างๆ เป็นต้น ให้เป็นระบบระเบียบ อยู่ในสภาพดี ปลอดภัย ภายในระยะเวลาที่กำหนด โดยหน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย แหล่งทุนวิจัย หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือตามระยะเวลาที่เหมาะสมกับประเภทของข้อมูล ทั้งนี้เพื่อความโปร่งใส สะดวกในการค้นหา และความพร้อมให้ตรวจสอบหากมีการร้องขอ

ความเป็นผู้นิพนธ์ (Authorship) หมายถึง การเป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการผลิตผลงานทางปัญญา ไม่ว่าจะเป็นด้านแนวคิด การออกแบบวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ การร่างรายงานผลการวิจัย (ทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน) การตรวจแก้และปรับปรุงร่างรายงานผลการวิจัย ผู้มีส่วนร่วมเหล่านี้ ถือว่ามีคุณสมบัติในความเป็นผู้นิพนธ์บทความหรือรายงานผลการวิจัย แต่ไม่รวมถึงหัวหน้าหน่วยงาน ผู้ให้คำปรึกษาทั่วไปในการวิจัย ผู้ช่วยหาทุน ผู้ชี้แนะหรือช่วยให้เข้าถึงแหล่งข้อมูล ผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้รวบรวมเอกสารอ้างอิง ผู้ช่วยวิจัย กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยหรือผู้รับการวิจัย บุคคลหรือองค์กรที่ช่วยให้ได้รับความสะดวก และผู้ช่วยงาน

ธุรกิจต่างๆ บุคคลและองค์กรเหล่านี้สมควรได้รับเกียรติในการเป็นผู้มีส่วนสนับสนุนในการสร้างผลงานวิจัย ด้วยการระบุชื่อไว้ในกิตติกรรมประกาศ (Acknowledgement)

บทความหรือรายงานวิจัยต้องไม่มีการละเมิดสิทธิความเป็นผู้นิพนธ์ คือต้องใส่ชื่อผู้มีส่วนร่วมในการผลิตผลงานวิจัยให้ครบถ้วน ไม่เพิ่มเติมชื่อผู้ที่ไม่ได้มีคุณสมบัติเป็นผู้นิพนธ์ (Guest or Honorary และ Planned authorship) เข้าไป (โดยเจ้าตัวอาจทราบหรือไม่ทราบ) หรือไม่ใส่ชื่อผู้สมควรเป็นผู้นิพนธ์ไว้ด้วย (Denial of authorship) หรือใส่ชื่อผู้ไม่สมควรเป็นผู้นิพนธ์แทนตัวนักวิจัยเอง (Relinquished authorship) หรือระบุชื่อนักวิจัยเป็นผู้นิพนธ์ทั้งๆ ที่ผู้อื่นเป็นผู้เขียนผลงานให้ (ดังที่เรียกว่า “ความเป็นผู้นิพนธ์แฝง” Ghost authorship)

ทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual property) หมายถึง ผลงานอันเกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ได้แก่ งานอันเข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้ คือ การประดิษฐ์ทั้งที่ขอรับสิทธิบัตรได้และไม่ได้ องค์ความรู้ ข้อมูลทางด้านเทคนิค ลิขสิทธิ์ แบบผลิตภัณฑ์ เครื่องหมายการค้า แบบผังภูมิของวงจรรวม ความลับทางการค้า พันธุ์พืชใหม่ สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และ ผลผลิตที่ได้จากการวิจัย

ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) หมายถึง การมีความขัดแย้งกันในเรื่องผลประโยชน์ส่วนบุคคลกับผลประโยชน์ส่วนรวม หรือผลประโยชน์ระหว่างผู้ร่วมในคณะวิจัย หรือผลประโยชน์ระหว่างผู้วิจัยกับผู้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัย หรือการที่มีบุคคลใดก็ตามได้รับผลประโยชน์จากโครงการวิจัยแล้ว

ยังได้รับผลประโยชน์จากงานอื่นที่มีผลกระทบต่อการทำงานวิจัย และรายงานการวิจัยอีกด้วย จึงถือว่าเป็นผลประโยชน์ซ้อนที่บุคคลนั้นไม่สมควรจะได้รับ เพราะอาจถูกพิจารณาว่าทำให้เกิดอคติหรือความลำเอียง ทำให้วัตถุประสงค์ของการวิจัยเบี่ยงเบนไปจากที่กำหนดไว้เดิม หรือทำให้เป็นการขัดขวางต่อการดำเนินงานวิจัยให้ เป็นไปตามแผนและวัตถุประสงค์ หรือทำให้เกิดการกระทบกระทั่งกัน ระหว่างบุคคลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง อันเป็นผลทำให้เกิดความ ย่อหย่อนในการดำเนินงานวิจัยและรายงานการวิจัย รวมทั้งกระทบ ต่อสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

การประพฤติผิดจรรยาวิชาชีพวิจัย (Misconduct)

หมายถึง การกระทำผิด หรือการละเมิด ฝ่าฝืน หรือการประพฤติ ปฏิบัติที่ขัดต่อหลักความประพฤติอันเหมาะสม ที่ผู้ประกอบวิชาชีพ วิจัยพึงยึดถือปฏิบัติ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของประชาคมวิจัย

การคัดลอกผลงาน หรือแอบอ้างความคิดเห็นของผู้อื่น

มาเป็นของตน หรือการลอกเลียนวรรณกรรม (Plagiarism) หมายถึง การนำแนวคิด งานหรือผลงานของผู้อื่นไปใช้เสมือนว่า เป็นของตนโดยไม่มีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาหรือให้เกียรติเจ้าของเดิม หรือปกปิดข้อความจริงที่ควรบอกให้ชัดเจน ทำให้บุคคลอื่นเข้าใจผิด ว่าเป็นของตน

การคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-plagiarism) หมายถึง

การคัดลอกหรือนำผลงานที่เหมือนเดิมหรือเกือบเหมือนเดิมของ ตนเองกลับมาใช้อีกครั้งหนึ่งโดยไม่มีการอ้างอิงถึงผลงานเดิมของตนนั้น ทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจากความถูกต้องเป็นจริง และอาจเกิดความสับสนในการอ้างอิงได้

การปลอมแปลงข้อมูล (Falsification) หมายถึง การปกปิด บิดเบือน หรือทำให้ผิดไปจากความจริง โดยการตัดทอน หรือเพิ่มเติม หรือตัดแปลง ปรุงแต่งแก้ไขข้อมูล ข้อความ หรือการปฏิบัติอื่นใดในกระบวนการวิจัยและรายงานข้อค้นพบจากการวิจัย เพื่อให้เป็นไปตามข้อสรุปที่นักวิจัยต้องการ

การสร้างข้อมูลเท็จหรือการเสกสรรปั้นแต่ง (Fabrication) หมายถึง การสร้างข้อมูลเท็จ การจงใจปั้นแต่งข้อมูลทำให้ผิดไปจากความเป็นจริงที่พบจากการวิจัย การหลีกเลี่ยงที่จะนำเสนอเรื่องหรือสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง

The background features a dynamic, abstract composition of flowing, translucent liquid-like forms in shades of light gray and white. These forms create a sense of movement and depth, with some elements resembling curved tubes or channels. Interspersed among these flows are numerous circular shapes, some appearing as solid disks and others as soft, out-of-focus bokeh, contributing to a futuristic and scientific aesthetic.

**จรรยาวิชาชีพของนักวิจัย
และแนวทางปฏิบัติ**

จรรยาวิชาชีพของนักวิจัย และแนวทางปฏิบัติ

นักวิจัยพึงมีจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงาน และบุคคลทั่วไป พึงทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความเสียสละ ขยัน และอดทน ต้องมีอิสระทางวิชาการโดยปราศจากอคติในทุกขั้นตอนของการวิจัย ต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช สัตว์เลี้ยง ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

1. นักวิจัยพึงมีจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลทั่วไป

นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อ มีใจเปิดกว้างทางความคิด ปราศจากอคติ มีความยุติธรรม และมีความประพฤติอันดีงามสมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่

แนวทางปฏิบัติ

1.1 นักวิจัยต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

1.1.1 มีความซื่อสัตย์ในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย ตั้งแต่ก่อนการดำเนินงานวิจัย ระหว่างการดำเนินงานวิจัย และหลังการดำเนินงานวิจัย รวมถึงการเผยแพร่ผลงานวิจัย และการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1.2 ให้เกียรติผู้อื่น โดยการอ้างถึงบุคคลผู้เป็นเจ้าของข้อมูลหรือแหล่งที่มาของข้อมูล ความคิดเห็น ผลงาน และถ้อยคำที่นำมาใช้ในงานวิจัยอย่างถูกต้อง ชัดเจน และครบถ้วน

1.1.3 ไม่ระบุชื่อหัวหน้าหน่วยงานหรือบุคคลใดเป็นที่ปรึกษา หรือผู้ร่วมโครงการวิจัย โดยไม่ได้รับคำยินยอมจากบุคคลนั้นก่อน

1.1.4 เสนอข้อมูลและแนวคิดโดยสุจริต เปิดเผยและตรงไปตรงมา ในข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุน

1.1.5 ไม่ขอรับทุนซ้ำซ้อน เว้นแต่จะได้รับคำยินยอมจากแหล่งทุนให้กระทำได้ และต้องแจ้งให้แหล่งทุนทราบด้วย

1.1.6 ไม่จงใจเปลี่ยนแปลงรายละเอียดปลีกย่อยในข้อเสนอโครงการวิจัยให้แตกต่างกัน โดยหวังให้เข้าใจว่าเป็นคนละโครงการกัน เพื่อยื่นขอทุนวิจัยจากหลายแห่ง

1.1.7 ไม่จ้างวานให้ผู้อื่นทำวิจัยให้ แล้วระบุชื่อตนเองเป็นผู้ทำวิจัยและผู้นิพนธ์

1.1.8 ไม่สร้างผลงานวิจัยอันเป็นเท็จ โดยใช้ข้อมูลที่ไม่ได้เก็บรวบรวมมาจริง และวิเคราะห์สรุปผลให้เป็นไปตามความประสงค์

1.1.9 ไม่ใส่ชื่อบุคคลที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย โดยหวังใช้ตำแหน่งหรือชื่อเสียงของบุคคลนั้น เพื่อเพิ่มโอกาสให้ได้รับทุนวิจัย หรือเพื่อจูงใจให้สำนักพิมพ์หรือวารสารตีพิมพ์บทความหรือรายงานวิจัย

1.2 นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบ

1.2.1 ปฏิบัติตามพันธกรณีหรือข้อตกลงในสัญญาที่ได้ลงนามไว้แก่แหล่งทุนและหน่วยงานต้นสังกัด

1.2.2 ไม่ละทิ้งหรือยกเลิกการดำเนินงานวิจัยโดยไม่มีเหตุผลอันควร

1.2.3 มีความรับผิดชอบในผลงานวิจัย โดยคำนึงถึงประโยชน์ทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งผลที่จะเกิดแก่สังคมเป็นหลัก ไม่ใช่ผลงานวิจัยไปในทางที่ไม่ถูกต้อง เช่น การทำลายผู้อื่น และบิดเบือนความจริง เป็นต้น

1.3 นักวิจัยต้องมีใจเปิดกว้างทางความคิด

1.3.1 ยินดีรับฟังข้อเสนอแนะ ข้อคิดเห็น ข้อติติง และคำวิจารณ์เชิงวิชาการจากเพื่อนร่วมงานและผู้อื่น ด้วยใจที่เป็นกลาง

1.3.2 แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ วิจัยผลงานของผู้อื่นด้วยความบริสุทธิ์ใจ ปราศจากอคติ มีเหตุผลตามมาตรฐานทางวิชาการ และไม่ลบหลู่นักวิจัยอื่น

1.4 นักวิจัยต้องมีความยุติธรรม

1.4.1 ความเป็นธรรมในการให้นำหน้าความรับผิดชอบในระหว่างผู้ร่วมวิจัยเกี่ยวกับเนื้องาน การกำหนดชื่อเรื่อง และจำนวนบทความวิชาการที่จะตีพิมพ์ รวมทั้งสิทธิที่จะได้รับในความเป็นผู้ค้นพบร่วมในผลงานวิจัยที่ตีพิมพ์ โดยมีการตกลงที่ชอบด้วยเหตุผล และยอมรับกันในคณะวิจัย

1.4.2 มีความโปร่งใสในการแบ่งค่าใช้จ่ายเพื่อการวิจัยในระหว่างผู้ร่วมวิจัย จัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ เพื่อให้ผู้ร่วมวิจัยสามารถทำวิจัยในส่วนที่แต่ละคนรับผิดชอบได้จนสำเร็จ จัดสรรค่าตอบแทน สิทธิหรือ

ผลประโยชน์ที่ได้ (ถ้ามี) ให้ผู้ร่วมวิจัยอย่างเที่ยงธรรมและเป็นที่ยอมรับด้วยเหตุและผล

1.4.3 ไม่นำส่วนหนึ่งส่วนใดของการวิจัยที่ได้ตกลงและดำเนินงานร่วมกันในคณะวิจัย เช่น ข้อมูลหรือตัวอย่างที่ศึกษา กระบวนการวิจัย หรือผลลัพธ์ เป็นต้น ไปใช้ประโยชน์ในประเด็นอื่นๆ เพิ่มเติม เพื่อผลประโยชน์ส่วนตน อาทิ ขอบทุนวิจัยจากแหล่งทุนอื่น ตีพิมพ์รายงานวิจัยโดยระบุเฉพาะชื่อตนเป็นผู้นิพนธ์ จดสิทธิบัตร โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากคณะวิจัย และหัวหน้าโครงการวิจัย

1.5 นักวิจัยต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ร่วมวิจัย

1.5.1 ประพฤติตนเป็นคนดีมีคุณธรรม สมควรแก่ตำแหน่งหน้าที่

1.5.2 เป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักวิจัยอื่นๆ ในการคิดค้นคว้า หาเหตุผลในการทำวิจัย เพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ วิชาชีพ การวิจัยและพัฒนา

1.5.3 คงไว้ซึ่งความถูกต้องและเที่ยงธรรม ไม่ประนีประนอมจนทำให้ผลงานวิจัยด้อยคุณค่า

1.5.4 พัฒนาบทบาทของตนให้เกิดประโยชน์ยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ผู้ร่วมวิจัยในคณะและนักวิจัยอื่นๆ พัฒนาความรู้ความสามารถในการวิจัย ให้มีคุณภาพและเกิดประโยชน์ในการสร้างสรรค์ความรู้ ชี้แนะและแก้ปัญหา รวมทั้งพัฒนาสังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น

1.5.5 กระตุนจูงใจให้ผู้ร่วมวิจัยในโครงการปฏิบัติ ตามและรักษาไว้ซึ่งจรรยาวิชาชีพวิจัย

2. นักวิจัยพึงทำวิจัยอย่างเต็มความสามารถด้วยความ เสียสละ ขยัน และอดทน

นักวิจัยต้องทุ่มเททำวิจัยอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความขยันและอดทน อุทิศเวลาเพื่อการวิจัยอย่างต่อเนื่องและเพียงพอ เพื่อให้งานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

แนวทางปฏิบัติ

2.1 ทุ่มเทความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย เพื่อให้งานวิจัยก้าวหน้า ได้ผลงานที่มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของประชาคมวิจัย

2.2 อุทิศเวลาเพื่อการวิจัยอย่างต่อเนื่องเพียงพอ และด้วยความขยันและอดทน เพื่อให้งานวิจัยสำเร็จตามวัตถุประสงค์ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

2.3 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ยินดีแลกเปลี่ยนความคิดเห็นสร้างความเข้าใจในงานวิจัยกับผู้ร่วมงานและนักวิจัยอื่นๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งแก่งานวิจัย และสร้างเครือข่ายความร่วมมือให้ผลงานวิจัยเกิดประโยชน์ทางวิชาการ วิชาชีพ และสังคมมากยิ่งขึ้น

3. นักวิจัยต้องมีอิสระทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ ในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย

นักวิจัยต้องมีอิสระทางความคิด ไม่ยอมสูญเสียเสรีภาพ

ทางวิชาการ ต้องนำเสนอผลงานวิจัยตามความเป็นจริง และเสนอแนะอย่างตรงไปตรงมา โดยปราศจากอคติ

แนวทางปฏิบัติ

3.1 มีอิสระทางความคิด และเสรีภาพทางวิชาการในการทำงานวิจัย เพื่อรักษามาตรฐานวิชาการ วิชาชีพ และจริยธรรม รวมทั้งเกียรติคุณของนักวิจัย

3.2 ไม่ยอมให้ผลประโยชน์ทางการเงิน และผลประโยชน์ทับซ้อนอื่นใด มาทำให้สูญเสียเสรีภาพทางวิชาการ หรือมาทำให้การดำเนินงานวิจัย และการรายงานผลการวิจัยเบี่ยงเบนหรือผิดไปจากความเป็นจริง

3.3 รายงานข้อค้นพบจากการวิจัยตามความเป็นจริง และเสนอแนะด้วยแนวคิดที่เปิดเผยมองตรงไปตรงมา และปราศจากอคติ

3.4 ไม่เผยแพร่ผลงานวิจัยโดยขยายผลเกินความเป็นจริง และต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดตามมา จากการนำเสนอรายงานการวิจัยสู่สาธารณชนด้วย

4. นักวิจัยต้องมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ศึกษาวิจัย ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ พืช สิ่งมีชีวิต ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

นักวิจัยต้องทำวิจัยด้วยจิตสำนึกว่า จะไม่ก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อสิ่งที่ศึกษา ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่มีชีวิตหรือไม่มีชีวิต ต้องดำเนินการวิจัยอย่างรอบคอบ ระมัดระวัง และเปี่ยมด้วยคุณธรรม

ในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช สัตว์เลี้ยง ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม

แนวทางปฏิบัติ

4.1 พึงตระหนักว่า การใช้คนหรือสัตว์เป็นหน่วยทดลอง ต้องกระทำในกรณีที่ไม่มีทางเลือกอื่นเท่านั้น

4.2 ดำเนินงานวิจัยด้วยสติปัญญา ความรอบคอบ ระมัดระวัง และเปี่ยมด้วยคุณธรรมในการทำวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน สัตว์ พืช สัตว์เลี้ยง ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากร ธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อม โดยต้องป้องกันอันตรายหรือความเสียหายในทุกขั้นตอน และทุกระยะของการวิจัย และต้องรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดแก่สิ่งที่ศึกษา รวมทั้งที่จะเกิดแก่ตนเองด้วย

4.3 มีมาตรการในการดูแล จัดเก็บ รักษาสิ่งที่ใช้ในการศึกษาหรือทดลอง และป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อโรค แผลง การแพร่กระจายของพืชหรือสิ่งมีชีวิตอื่นที่ถูกดัดแปลงทางพันธุกรรม มลพิษ และอื่นๆ รวมทั้งมีมาตรการในการกำจัดมลพิษ ของเสีย และสิ่งทีอาจเป็นอันตรายใดๆ อันเป็นผลมาจากการศึกษาหรือทดลอง เพื่อมิให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายต่อคน สัตว์ พืช สัตว์เลี้ยง ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

The background features a dynamic, abstract composition of flowing, translucent liquid-like forms in shades of light gray and white. These forms create a sense of movement and depth. Interspersed among these flows are several circular, ring-like structures, some of which appear to be part of a larger, repeating pattern, possibly representing a molecular or crystalline structure. The overall aesthetic is clean, modern, and scientific.

**จรรยาวิชาชีพในการทำวิจัย
และแนวทางปฏิบัติ**

จรรยาวิชาชีพในการทำวิจัย และแนวทางปฏิบัติ

นักวิจัยพึงใช้ความรู้ทางวิชาการและวิชาชีพ ดำเนินการศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบและตามระเบียบแบบแผนวิธีการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเนื่องกับเรื่องที่วิจัย ตั้งแต่ขั้นก่อนการดำเนินงานวิจัย ระหว่างการดำเนินงานวิจัย และหลังการดำเนินงานวิจัย จนถึงการนำผลงานวิจัยออกเผยแพร่สู่สาธารณชนในวงกว้าง โดยรักษามาตรฐานการปฏิบัติงานและจริยธรรมการวิจัยอย่างเคร่งครัด

1. ก่อนการดำเนินงานวิจัย

นักวิจัยควรเขียนโครงการวิจัยในสาขาที่ตนถนัด และมีความรู้ความสามารถเพียงพอ ต้องให้เกียรติและอ้างถึงนักวิชาการหรือแหล่งข้อมูลข่าวสารที่นำมาใช้ในการเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมการวิจัยในคนหรือในสัตว์ มีความโปร่งใสในการเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนวิจัย ต้องศึกษาข้อตกลงหรือสัญญาโครงการวิจัยอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน รวมทั้งแจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบก่อนที่จะลงนามในข้อตกลงหรือสัญญา เพื่อให้เป็นที่เข้าใจตรงกันระหว่างนักวิจัย หน่วยงานต้นสังกัด และแหล่งทุนวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

1.1 ไตร่ตรองหาหัวข้อวิจัยด้วยความรอบคอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการเสริมสร้างองค์ความรู้ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การแก้ปัญหา และประโยชน์สุขของสังคมและประเทศชาติ

1.2 มีความเป็นกลางทางวิชาการ และไม่ดำเนินการวิจัย โดยมีวัตถุประสงค์ในการโจมตี หรือทำให้ผู้อื่นได้รับความเสียหาย

1.3 ศึกษาระเบียบ กฎเกณฑ์ เงื่อนไข และรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยของหน่วยงานต้นสังกัด และที่เกี่ยวกับการให้ทุนวิจัยของแหล่งทุนอย่างละเอียดรอบคอบ ก่อนนำเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับทุนสนับสนุน เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

1.4 เขียนโครงการวิจัยในสาขาที่ตนถนัด มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และศักยภาพเพียงพอที่จะทำวิจัยให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ และได้มาตรฐานทั้งทางวิชาการและการวิจัย

1.5 ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะทำวิจัยอย่างพอเพียง ก่อนลงมือเขียนข้อเสนอโครงการวิจัย

1.6 ให้เกียรติและอ้างถึงนักวิชาการเจ้าของข้อมูล หรือแหล่งที่มาของข้อมูล แนวคิด ผลงาน และถ้อยคำที่นำมาใช้ในการเขียนโครงการวิจัย ต้องไม่แอบอ้าง หรือสร้างข้อมูลเท็จ หรือปลอมแปลงข้อมูล หรือนำผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน หรือกระทำการใดๆ ที่ทำให้แหล่งทุนเกิดความเข้าใจผิดไปจากความเป็นจริง

1.7 ออกแบบและวางแผนการวิจัยหรือทดลองอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ และระเบียบวิธีการวิจัยที่เป็นที่ยอมรับของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย

1.8 ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานจริยธรรมการวิจัยในคน โดยต้องเสนอข้อเสนอโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคน ให้

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคน (หรือในชื่อเรียกอย่างอื่น) เพื่อรับรองหรือให้ความเห็นชอบก่อนยื่นเสนอต่อแหล่งทุนวิจัย

1.9 ขอรับคำยินยอมจากผู้รับการวิจัย หรือผู้แทน โดยชอบธรรมที่สามารถปกป้องผลประโยชน์ของผู้รับการวิจัยได้ เช่น บิดามารดา ผู้ปกครอง ญาติ หน่วยงานที่ดูแล เป็นต้น ก่อนเริ่มดำเนินงานวิจัย ทั้งนี้ นักวิจัยต้องเปิดโอกาสให้ผู้รับการวิจัย มีอิสระในการตัดสินใจเข้ารับการวิจัย หรือถอนตัวจากการวิจัย ได้ตามต้องการ

1.10 ตระหนักถึงผลการวิจัยที่แม่นยำ โดยใช้สัตว์ทดลอง จำนวนน้อยที่สุด ทั้งนี้ต้องเสนอข้อเสนอโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับสัตว์ ต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในสัตว์ (หรือในชื่อ เรียกอย่างอื่น) เพื่อรับรองหรือให้ความเห็นชอบ ก่อนยื่นเสนอต่อ แหล่งทุนวิจัย

1.11 ขออนุญาตเจ้าของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย ให้ได้รับคำยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร ก่อนใช้ทรัพย์สินทางปัญญานั้นเพื่อประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า หรือทดลอง

1.12 ระบุสถานที่ที่จะดำเนินการวิจัยอย่างชัดเจน โดยเฉพาะ งานวิจัยที่ต้องใช้คนหรือสัตว์เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.13 ระบุช่วงเวลาในการทำวิจัยในแต่ละขั้นตอนของ กระบวนการวิจัย และระยะเวลาทั้งหมดที่จะใช้ในการทำวิจัยอย่าง ชัดเจน

1.14 มีความโปร่งใสในการเสนอโครงการ เพื่อขอรับทุนวิจัย ไม่ปิดบังหรืออำพรางวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของการวิจัย และ ต้องเสนอข้อมูลและแนวคิดอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมาในข้อเสนอโครงการวิจัย

1.15 ศึกษาและทำความเข้าใจข้อตกลงหรือสัญญาโครงการวิจัยอย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ว่าไม่ขัดกับมาตรฐานทางวิชาการ และจรรยาวิชาชีพวิจัย รวมทั้งอยู่ในวิสัยและความสามารถที่ นักวิจัยจะกระทำสำเร็จได้โดยมีอิสระทางความคิด ก่อนที่จะมีการลงนามในข้อตกลงหรือสัญญากับแหล่งทุนวิจัย

1.16 แจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบก่อนที่จะลงนาม ในข้อตกลงหรือสัญญา ให้เป็นที่เข้าใจตรงกันระหว่างนักวิจัย หน่วยงานต้นสังกัด และผู้ให้ทุนเกี่ยวกับเงื่อนไขและข้อปฏิบัติต่างๆ ในข้อตกลง หรือสัญญา เพื่อให้แต่ละฝ่ายยึดถือปฏิบัติตาม และ ปกป้องสิทธิประโยชน์ของตน รวมทั้งดำเนินการให้เป็นไปตาม ระเบียบของหน่วยงานว่าด้วยการวิจัย

2. ระหว่างการดำเนินงานวิจัย

นักวิจัยต้องแน่ใจว่า เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล มีความถูกต้องตามหลักวิชาการและระเบียบวิธีวิจัย เป็นที่ยอมรับของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัยนั้น ต้องปฏิบัติต่อคนและสัตว์ที่ใช้ในการศึกษาหรือทดลองด้วยความเมตตา เก็บรักษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยอย่างเป็นระบบระเบียบและปลอดภัย พร้อมรับการตรวจสอบทุกระยะของการดำเนินงานวิจัย ต้องดำเนินงานวิจัยตามข้อตกลงในสัญญาอย่างเคร่งครัด และรายงานความก้าวหน้าตามกรอบเวลาที่กำหนด ไม่นำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น นอกเหนือจากที่ระบุในข้อตกลงหรือสัญญา ต้องระงับและพร้อมยุติการดำเนินงานวิจัยทันทีที่พบว่างานวิจัยของตนมีผลกระทบต่อสาธารณสุข สิ่งแวดล้อม หรือความมั่นคงของประเทศอย่างรุนแรง และโดยมิได้คาดคิดมาก่อน

แนวทางปฏิบัติ

- 2.1 ไม่มีอคติในการเลือกกลุ่มตัวอย่างหรือผู้รับการวิจัย
- 2.2 ตรวจสอบให้แน่ใจว่ากระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล มีความเหมาะสมกับวัตถุประสงค์และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
- 2.3 ใช้เครื่องมือและวิธีการในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการและระเบียบวิธีวิจัย ที่เป็นที่ยอมรับของศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย
- 2.4 ไม่ใช้สินค้าหรือบริการ หรือใบสำคัญซึ่งถือเป็นหลักฐาน

ว่าจะมีการจ่ายค่าตอบแทนหรือได้รับสิ่งใดๆ เป็นการตอบแทน เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้ผู้รับการวิจัยร่วมมือในการตอบหรือให้ข้อมูล หรือเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการวิจัยตามที่นักวิจัยต้องการ

2.5 ไม่มีอคติในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ การแปลผล การวิจารณ์ การสรุปผล และการให้ข้อเสนอแนะ ในการวิจัย

2.6 ดูแลปกป้องสิทธิประโยชน์ และรักษาความลับของกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัยหรือทดลอง ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของผู้รับการวิจัย เว้นแต่จะได้รับคำยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับการวิจัย หรือผู้แทนโดยชอบธรรม

2.7 ปฏิบัติต่อคนและสัตว์ที่ใช้ในการศึกษาหรือทดลอง ด้วยเมตตาธรรม ต้องป้องกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ทางวิชาการ จนเกิดอันตรายหรือความเสียหายแก่คนหรือสัตว์ที่ใช้ในการศึกษาหรือทดลอง

2.8 จัดบันทึกข้อมูลรายละเอียดในการวิจัยอย่างถี่ถ้วน และมีมาตรการในการเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย อย่างเป็นระบบระเบียบและปลอดภัย เพื่อตนเองและผู้ร่วมวิจัย ได้ใช้ประโยชน์ และเพื่อความโปร่งใส รวมทั้งความพร้อมรับการตรวจสอบหากมีการร้องขอ

2.9 ดำเนินงานวิจัยตามข้อตกลงในสัญญาอย่างเคร่งครัด และรายงานความก้าวหน้าตามกรอบเวลาที่กำหนด ทั้งพร้อมรับการตรวจสอบจากบุคคล หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องในทุกๆระยะของ

การดำเนินงานวิจัย เพื่อความโปร่งใสและแสดงความบริสุทธิ์ใจ
ในการวิจัย

2.10 ติดตามและทบทวนการดำเนินงานวิจัยเป็นระยะๆ
อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การวิจัยเป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง และ
สามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที

2.11 หมั่นตรวจสอบกับผู้ร่วมวิจัยตลอดช่วงการดำเนินงาน
วิจัย ว่าได้มีการประพฤติปฏิบัติตามหลักจรรยาวิชาชีพของนักวิจัย
และพร้อมแก้ไขข้อบกพร่องโดยไม่ละเลยหรือหลีกเลี่ยง

2.12 ไม่นำข้อมูลที่รวบรวมได้ไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น
นอกเหนือจากที่ระบุในข้อตกลงหรือสัญญาที่ทำไว้กับแหล่งทุน
และหน่วยงานต้นสังกัด หรือที่ได้แจ้งไว้แก่ผู้รับการวิจัย และต้อง
ไม่ขัดต่อกฎหมายและศีลธรรม

2.13 ระงับการดำเนินงานวิจัย และเสนอขอความเห็นชอบ
จากหน่วยงานต้นสังกัดและแหล่งทุน เพื่อยุติการดำเนินงานวิจัย
ทันทีที่พบว่า งานวิจัยของตนมีผลกระทบต่อสาธารณชน สิ่งแวดล้อม
หรือความมั่นคงของประเทศอย่างรุนแรงโดยมิได้คาดคิดมาก่อน
และอาจจำเป็นต้องดำเนินการอย่างอื่นด้วยความรอบคอบและ
ด้วยจิตสำนึกรับผิดชอบ เพื่อลดหรือระงับความรุนแรงที่อาจเกิดขึ้น

3. หลังการดำเนินงานวิจัย

นักวิจัยต้องแน่ใจว่ารายงานผลการวิจัยมีความชัดเจน และมีข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ต้องให้เกียรติและอ้างถึงนักวิชาการหรือแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในรายงานผลการวิจัย ระบุและลำดับชื่อผู้นิพนธ์อย่างถูกต้องเป็นธรรมเนียม ไม่ส่งบทความวิจัยหรือผลงานวิจัยเรื่องเดียวกันไปตีพิมพ์ในวารสารมากกว่าหนึ่งแห่ง ต้องนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางที่ขอบธรรม และแสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการนำเสนอผลงานวิจัยสู่สาธารณะ ต้องเก็บรักษาข้อมูลและเอกสารสำคัญเกี่ยวกับการวิจัยตามระยะเวลาที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือแหล่งทุนกำหนด เพื่อให้พร้อมรับการตรวจสอบหากมีการร้องขอ

แนวทางปฏิบัติ

3.1 จัดทำและเสนอรายงานผลการวิจัยฉบับสมบูรณ์ ซึ่งมีรายละเอียดตามโครงร่างและส่วนประกอบต่างๆ ในรายงานที่เป็นที่ยอมรับของศาสตร์สาขาที่วิจัยมีความชัดเจน มีข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุนเพียงพอ ไม่ขยายข้อค้นพบจากงานวิจัยเกินความเป็นจริง และต้องจัดทำบทสรุปสำหรับผู้บริหารตามความต้องการของแหล่งทุนและหน่วยงานต้นสังกัด ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

3.2 ให้เกียรติและอ้างถึงนักวิชาการ หรือแหล่งที่มาของข้อมูล แนวคิด ผลงาน และถ้อยคำที่ได้นำมาใช้ในรายงานการวิจัย และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย ต้องไม่แอบอ้างหรือสร้างข้อมูลเท็จ หรือปลอมแปลงข้อมูล หรือนำผลงานของผู้อื่น

มาเป็นของตน หรือนำผลงานเดิมหรือเกือบเหมือนเดิมของตน กลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีการอ้างถึงอย่างชัดเจน

3.3 ระบุและลำดับชื่อผู้นิพนธ์ในรายงานผลการวิจัย และ บทความวิชาการ ตามที่ได้ตกลงไว้ตั้งแต่ต้นกับผู้ร่วมวิจัย หรือ ที่มีการเปลี่ยนแปลงใหม่เมื่อมีเหตุผลอันควร และเป็นที่ยอมรับใน คณะผู้ร่วมวิจัย โดยไม่มีการละเมิดสิทธิความเป็นผู้นิพนธ์

3.4 แสดงความขอบคุณต่อบุคคล คณะบุคคล และองค์กร ที่สนับสนุนงานวิจัยในกิตติกรรมประกาศ เพื่อเป็นเกียรติว่าเป็น ผู้มีส่วนในการผลิตผลงานวิจัย ทั้งนี้ควรแจ้งให้ผู้ที่จะได้รับการระบุ ชื่อทราบและให้คำยินยอมก่อน

3.5 ส่งบทความวิจัยหรือผลงานวิจัยไปตีพิมพ์ในวารสาร ในประเทศและต่างประเทศ ที่มีการประเมินและตรวจสอบ คุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง กับการวิจัย เรื่องที่วิจัย

3.6 ไม่ส่งบทความวิจัยหรือผลงานวิจัยเรื่องเดียวกัน ไปยัง บรรณาธิการของวารสารมากกว่าหนึ่งแห่ง โดยหวังว่าจะเป็นการ เพิ่มโอกาสในการได้รับการตีพิมพ์มากขึ้น เนื่องจากกรกระทำ เช่นนี้อาจทำให้เกิดการตีพิมพ์ซ้ำซ้อน

3.7 สามารถตีพิมพ์ผลงานวิจัยเรื่องเดียวกันมากกว่า หนึ่งภาษาได้ หากวารสารที่ส่งผลงานวิจัยไปตีพิมพ์ มีนโยบาย รองรับหลักการดังกล่าว ทั้งนี้นักวิจัยต้องแจ้งให้บรรณาธิการ ทราบล่วงหน้าด้วย

3.8 สามารถส่งเรื่องเต็มของบทคัดย่อที่ได้รับการตีพิมพ์ ในรายงานการประชุมวิชาการแล้ว ไปให้วารสารวิชาการพิจารณาได้ แต่ควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบด้วย

3.9 ไม่พิมพ์ผลงานวิจัยโดยการแบ่งย่อยให้เป็นหลายเรื่อง เกินความเหมาะสม แต่อาจทำได้หากบทความเหล่านั้นมีเนื้อหา เหมือนกันไม่เกินร้อยละสิบ และต้องไม่ใช่ตารางหรือภาพประกอบ เดียวกัน ทั้งนี้นักวิจัยต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารที่ตนส่ง บทความไปได้รับทราบและยอมรับก่อน

3.10 เผยแพร่ผลงานวิจัยอย่างกว้างขวาง และครอบคลุม กลุ่มเป้าหมายต่างๆ เพื่อให้ชุมชนและสังคมได้รับข้อมูลข่าวสารที่มี คุณค่า และนำผลงานวิจัยไปทันใช้ประโยชน์ ผลงานที่เผยแพร่ควร อยู่ในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและชัดเจน

3.11 แสดงความรับผิดชอบต่อผลกระทบหรือผลเสีย ที่อาจเกิดจากการนำเสนอผลงานวิจัยสู่สาธารณะ และมีมาตรการ รองรับหรือแก้ปัญหาความเข้าใจผิดของสังคมที่มีต่อผลงานวิจัย ไว้ด้วยอย่างชัดเจน

3.12 ไม่เพิกเฉย และรีบแก้ไขให้สังคมเกิดความเข้าใจ ที่ถูกต้องอย่างทันท่วงที หากพบว่า มีผู้นำผลงานวิจัยของตนไป บิดเบือนเพื่อประโยชน์ส่วนตน

3.13 มีมาตรการที่เป็นระบบระเบียบและปลอดภัย ในการ เก็บรักษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย ตามระยะเวลาที่ หน่วยงานต้นสังกัดหรือแหล่งทุนกำหนด หรือตามระยะเวลาที่

เหมาะสมกับประเภทของข้อมูล เพื่อความโปร่งใสและพร้อมรับ
การตรวจสอบหากมีการร้องขอ

3.14 ส่งมอบครุภัณฑ์ที่ได้รับจากแหล่งทุน ให้หน่วยงาน
ต้นสังกัดหรืออื่นๆ ตามที่กำหนดไว้ในข้อตกลงหรือสัญญาที่ทำไว้
กับแหล่งทุนหรือหน่วยงานต้นสังกัด เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินงาน
วิจัย

**แนวทางปฏิบัติของนักวิจัย
ต่อผู้อื่นและหน่วยงาน**

แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อผู้ช่วยงานวิจัย

นักวิจัยต้องกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ช่วยงานวิจัยแต่ละคนให้ชัดเจน และยอมรับกันตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินงานวิจัย สนับสนุนให้ผู้ช่วยงานวิจัยใช้ความรู้และทักษะวิชาชีพทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ให้คำปรึกษาแนะนำ กำกับดูแล ช่วยแก้ปัญหาด้วยเมตตาธรรม ป้องกันอันตรายและให้หลักประกันชีวิตและสุขภาพอย่างเที่ยงธรรม

แนวทางปฏิบัติ

1. กำหนดหน้าที่และขอบข่ายความรับผิดชอบของผู้ช่วยงานวิจัยแต่ละคนให้ชัดเจน เป็นที่รับรู้ เข้าใจ และยอมรับกันตั้งแต่ก่อนเริ่มดำเนินงานวิจัย เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนให้งานวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดีจนบรรลุผลสำเร็จ
2. สนับสนุนให้ผู้ช่วยงานวิจัยใช้ความรู้และทักษะวิชาชีพของตน ทำงานในส่วนที่ได้รับมอบหมายให้เกิดประสิทธิผล และสนับสนุนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน ทำให้งานวิจัยดำเนินไปได้ด้วยดี และบุคคลมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
3. สร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการทำงานวิจัย ทั้งในด้านสถานที่ อุปกรณ์การวิจัย และเอกสารที่จำเป็นต่อการวิจัย
4. ไม่สั่งการหรือมอบหมายให้ผู้ช่วยงานวิจัยทำงานที่ต้องเสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพหรือชีวิต โดยที่ไม่มีการฝึกอบรมให้มี

ความรู้ความสามารถอย่างเพียงพอ และต้องมีความเชื่อมั่นสูง
ในเรื่องความปลอดภัยของผู้ช่วยวิจัย

5. ให้ความคุ้มครองและจัดทำประกันชีวิตและสุขภาพให้แก่
ผู้ร่วมวิจัย

6. แสดงความขอบคุณแก่ผู้ช่วยงานวิจัย โดยระบุใน
กิตติกรรมประกาศเพื่อให้เกียรติในการร่วมสร้างผลงานวิจัย

แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยที่ปรึกษาของ นักศึกษา

นักวิจัยต้องให้คำปรึกษาแนะนำ กระตุ้นจูงใจ และสนับสนุน
ให้นักศึกษาในความดูแล กล้าคิด ตัดสินใจ และทำงานโดยใช้
ความรู้ทางวิชาการและระเบียบวิธีวิจัยอย่างถูกต้องและรอบคอบ
รวมทั้งมีจรรยาวิชาชีพวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

1. ให้คำปรึกษาแนะนำ กระตุ้นจูงใจ และสนับสนุนให้
นักศึกษากล้าคิด ถาม ตอบ ตัดสินใจ และกระทำการต่างๆ
ด้วยเหตุและผล รวมทั้งใช้ความรู้ทางวิชาการและระเบียบวิธีวิจัย
อย่างถูกต้อง และรอบคอบในทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย

2. กำกับดูแล สอนงาน ควบคุมการดำเนินงานวิจัยของ
นักศึกษาร้อยเปอร์เซ็นต์และด้วยเมตตาธรรม ช่วยแก้ปัญหาและ
ป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้น ทำให้งานวิจัยสัมฤทธิ์ผลอย่าง
มีประสิทธิภาพ ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

3. ไม่มอบหมายงานที่เสี่ยงอันตรายต่อสุขภาพและชีวิต รวมทั้งงานที่ต้องการความชำนาญเฉพาะทางให้แก่นักศึกษาที่ยังไม่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ ต้องฝึกนักศึกษาจนมีความเชื่อมั่นสูงในเรื่องความปลอดภัย ก่อนมอบหมายงานให้

4. คำนึงถึงผลประโยชน์ที่นักศึกษาสมควรได้รับ ส่งเสริมให้พัฒนาความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการทำงานและผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ โดยรักษาจรรยาวิชาชีพวิจัยอย่างเคร่งครัด

5. จัดทำข้อตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรกับนักศึกษา เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพย์สินทางปัญญาและผลประโยชน์ที่เกิดจากการวิจัย การมีชื่อและลำดับชื่อของผู้มีพันธ์ผลงานวิจัย สิทธิในข้อมูลและความเป็นเจ้าของผลงาน

6. ไม่ใช้สถานภาพที่สูงกว่าบังคับ ช่มชู้ หรือกดดัน การตัดสินใจของนักศึกษา และไม่หาประโยชน์จากนักศึกษาในทางมิชอบ

แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อหน่วยงาน

ต้นสังกัด

นักวิจัยต้องปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับเกี่ยวกับการวิจัยของหน่วยงานต้นสังกัด ต้องแจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกครั้งที่เป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เกี่ยวกับข้อตกลงหรือสัญญาเกี่ยวกับแหล่งทุน ต้องไม่ดำเนินการเกี่ยวกับข้อตกลงเรื่องการจัดสรรสิทธิประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากการวิจัย โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัด ควรให้เกียรติ

และแสดงความขอบคุณหน่วยงานต้นสังกัดในกิตติกรรมประกาศ
ในบทความหรือรายงานผลการวิจัย และในโอกาสอันควร

แนวทางปฏิบัติ

1. ศึกษาและปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่
เกี่ยวกับการวิจัยของหน่วยงานต้นสังกัด ต้องเสนอโครงการวิจัย
ผ่านหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนยื่นเสนอต่อแหล่งทุน
และเมื่อโครงการวิจัยได้รับความเห็นชอบจากแหล่งทุนแล้ว ต้องขอ
อนุมัติตามขั้นตอนต่างๆ ที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือแหล่งทุนกำหนด
ก่อนเริ่มดำเนินงานวิจัยหรือใช้งบประมาณการวิจัย

2. ดำเนินการเกี่ยวกับข้อตกลงกับแหล่งทุนเรื่องการ
จัดสรรสิทธิประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากการวิจัย
ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากหน่วยงานต้นสังกัดแล้ว

3. จัดทำข้อตกลงในการจัดการ หรือโอนย้ายวัสดุวิจัยและ
ครุภัณฑ์ระหว่างหน่วยงานที่ร่วมวิจัย เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์
ของหน่วยงาน

4. แจ้งให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบทุกครั้งที่เป็นต้องมีการ
เปลี่ยนแปลง หรือไม่สามารดำเนินงานวิจัยได้ทันตามกรอบเวลา
หรือจะยกเลิกข้อตกลงหรือสัญญาที่กำหนด หรือจะขอขยาย
เวลาเพิ่มเติม

5. ให้เกียรติและแสดงความขอบคุณหน่วยงานต้นสังกัด
ในกิตติกรรมประกาศของบทความหรือรายงานผลการวิจัย และ
ในโอกาสอันควร

6. เก็บรักษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการวิจัยตลอดโครงการอย่างเป็นระบบ ตามระยะเวลาที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือแหล่งทุนกำหนด เพื่อความโปร่งใสและพร้อมให้ตรวจสอบหากมีการร้องขอ

แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยต่อแหล่งทุนวิจัย

นักวิจัยต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงในสัญญา กับแหล่งทุนวิจัย ต้องส่งรายงานประจำงวด รายงานความก้าวหน้า และรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อแหล่งทุนตรงตามกำหนด รวมทั้งขอขอบคุณในกิตติกรรมประกาศและในโอกาสอันควร

แนวทางปฏิบัติ

1. ตกลงเรื่องการจัดสรรสิทธิประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากการวิจัยกับแหล่งทุนวิจัยให้ชัดเจน และด้วยความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย ก่อนลงนามในข้อตกลงหรือสัญญา
2. ปฏิบัติตามสัญญาที่ได้ลงนามไว้กับแหล่งทุนวิจัยอย่างเคร่งครัด
3. ทำงานวิจัยตามแผนงานและส่งรายงานประจำงวด รายงานความก้าวหน้า และรายงานฉบับสมบูรณ์ต่อแหล่งทุนวิจัยตรงตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในสัญญา
4. แจ้งให้แหล่งทุนทราบเป็นลายลักษณ์อักษร โดยผ่านหน่วยงานต้นสังกัดทุกครั้งที่เกิดกรณีไม่สามารถดำเนินงานวิจัยได้ตามแผน เพื่อขออนุมัติการเปลี่ยนแปลงตามความจำเป็น และแจ้งผลการอนุมัติให้ผู้ร่วมวิจัยทราบด้วย
5. ให้เกียรติและขอขอบคุณแหล่งทุนวิจัยในกิตติกรรมประกาศและในโอกาสอันควร

**แนวทางปฏิบัติของบุคคล
และหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย**

แนวทางปฏิบัติของบุคคลและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1. แนวทางปฏิบัติของผู้อำนวยการหรือหัวหน้าชุด โครงการวิจัย

ผู้อำนวยการหรือหัวหน้าชุดโครงการวิจัย พึงให้คำปรึกษา แนะนำ กำกับดูแล และช่วยเหลือนักวิจัยในชุดโครงการ ทั้งด้าน วิชาการและการบริหารจัดการ การแก้ปัญหา การเก็บรักษาข้อมูล และเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย การผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ การเป็นแบบอย่างที่ดีในการวิจัย และการรักษาจรรยาวิชาชีพวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

1.1 ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือทั้งด้านวิชาการและการบริหารจัดการแก่นักวิจัยในชุดโครงการวิจัย เพื่อให้งานวิจัยในแต่ละโครงการดำเนินไปได้ตามแผน จนสัมฤทธิ์ผลภายในกรอบเวลาที่กำหนด

1.2 กำกับดูแลและหมั่นตรวจสอบความก้าวหน้าของงานวิจัย เพื่อแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินงานวิจัย และเพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่ถูกต้องและเชื่อถือได้ ทั้งของตนเองและผู้ที่เกี่ยวข้อง

1.3 ประสานงานระหว่างโครงการวิจัยต่างๆ ในชุดโครงการ เพื่อป้องกันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน

1.4 แนะนำและกระตุ้นให้นักวิจัยในชุดโครงการวิจัย เก็บรักษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย ตามกรอบเวลาที่หน่วยงานต้นสังกัดหรือแหล่งทุนกำหนด

1.5 เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำวิจัยและการบริหารงานวิจัย กระตุ้นจูงใจให้นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัยในชุดโครงการปฏิบัติตาม กฎเกณฑ์ กติกา และแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการทำวิจัยของหน่วยงาน ต้นสังกัดและแหล่งทุน เพื่อเป็นการรักษาและส่งเสริมจรรยาวิชาชีพ วิจัย

2. แนวทางปฏิบัติของผู้จัดการหรือผู้ประสานงาน ชุดโครงการวิจัย

ผู้จัดการหรือผู้ประสานงานชุดโครงการวิจัย พึงให้คำปรึกษา แนะนำ กำกับดูแล และช่วยเหลือนักวิจัยในชุดโครงการ ประสานงาน และทำงานร่วมกับนักวิจัยหลักของแต่ละโครงการ ผลิตผลงานวิจัย ที่มีคุณภาพ เป็นแบบอย่างที่ดีในการวิจัย การบริหารงานวิจัย และการรักษาจรรยาวิชาชีพวิจัย รวมทั้งสร้างเครือข่ายในการพัฒนา งานวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

2.1 ประสานงาน ควบคุม และกำกับโครงการวิจัยต่างๆ ในชุดโครงการวิจัยที่รับผิดชอบ เพื่อให้ทุกโครงการสัมฤทธิ์ผล และได้รายงานผลการวิจัยเผยแพร่ในวารสารวิชาการภายในกรอบ เวลาที่กำหนด

2.2 ให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือนักวิจัยในชุดโครงการวิจัย แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการทำวิจัยโดยตลอดจนถึงสิ้นสุดโครงการ

2.3 ทำงานร่วมกับนักวิจัยหลักในการสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ ให้เกิดความก้าวหน้าในศาสตร์ที่ศึกษา และได้นวัตกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคม

2.4 เป็นแบบอย่างที่ดีในการทำวิจัยและการบริหารงานวิจัย รวมทั้งการรักษาและส่งเสริมจรรยาวิชาชีพวิจัยแก่นักวิจัยอื่นๆ

2.5 สร้างเครือข่ายงานวิจัยระหว่างโครงการวิจัยในชุด กับโครงการวิจัยอื่นๆ ทั้งในและต่างประเทศ เพื่อขยายความร่วมมือในการวิจัยให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และให้เกิดการพัฒนางานวิจัยของประเทศในระยะยาว

2.6 ไม่ใส่ชื่อตนเองร่วมเป็นผู้นิพนธ์ในผลงานวิจัย หากไม่ได้เป็นนักวิจัยหลักหรือนักวิจัยร่วมในโครงการวิจัยใดๆ

3. แนวทางปฏิบัติของนักวิจัยที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง

นักวิจัยที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง พึงให้คำปรึกษา แนะนำ สอนงาน และช่วยเหลือนักวิจัยรุ่นใหม่อ่างใกล้ชิด ในการคิดค้นคว้า และผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ ด้วยความเพียรพยายาม และมีจรรยาวิชาชีพวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

3.1 ทุ่มเทศบัญญัติและเวลาในการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้คำปรึกษา แนะนำ สอนงาน และให้ความช่วยเหลือ

ด้านวิชาการและระเบียบวิธีวิจัยแก่นักวิจัยรุ่นใหม่หรือนักวิจัย หลังปริญญาเอกอย่างใกล้ชิด ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในการทำวิจัย และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 เป็นแบบอย่างที่ดีในการคิด ค้นคว้า หาเหตุผล เพื่อ สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ทางวิชาการ วิชาชีพ การวิจัยและพัฒนา รวมทั้งสังคม

3.3 สร้างความแข็งแกร่งให้แก่นักวิจัยรุ่นใหม่ ทำให้สามารถ พึ่งตนเองได้ โดยใช้ความคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ รวมทั้งความเพียร พยายามทำงานจนประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย

3.4 ปลุกฝังความมีคุณธรรมและจริยธรรมแก่นักวิจัยรุ่นใหม่ ทำให้เกิดวินัยในการประพฤติปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพวิจัย และ ไม่ขัดต่อกฎหมายและความมั่นคงของประเทศ

4. แนวทางปฏิบัติของผู้นประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย และบทความวิจัย

ผู้นประเมินข้อเสนอโครงการวิจัยและบทความวิจัย พึง ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม ยึดถือหลักเกณฑ์ และมาตรฐานที่กำหนดโดยองค์กรหรือวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง เป็นหลักในการประเมินอย่างเที่ยงธรรม รักษาความลับและปกป้อง สิทธิประโยชน์ของผู้เสนอโครงการวิจัยและผู้นิพนธ์บทความวิจัย ไม่นำแนวคิดของการวิจัยและหัวข้อโครงการวิจัยไปใช้ประโยชน์ โดยไม่ได้รับคำยินยอมจากเจ้าของข้อเสนอโครงการวิจัย

แนวทางปฏิบัติ

4.1 ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีคุณธรรมและจรรยาบรรณ เพื่อให้การตรวจสอบและการประเมินมีความเที่ยงธรรม ขอบด้วยเหตุผล โปร่งใส และปราศจากอคติ

4.2 ประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย หรือบทความวิจัย โดยยึดถือหลักเกณฑ์และมาตรฐาน ที่กำหนดขึ้นหรือเป็นที่ยอมรับ โดยองค์กรหรือวารสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

4.3 ควรปฏิเสธการเป็นผู้ประเมิน หากรู้จักคุ้นเคยเป็นส่วนตัวกับผู้เสนอโครงการวิจัย หรือกับผู้นิพนธ์บทความวิจัยที่จะประเมิน เพื่อป้องกันมิให้เกิดอคติหรือถูกกล่าวหาว่ามีอคติ ถ้าหากเสี่ยงไม่ได้ ต้องพิจารณาผลงานอย่างเที่ยงธรรม ปราศจากอคติ และสามารถอธิบายด้วยเหตุและผลได้อย่างชัดเจน

4.4 ประเมินข้อเสนอโครงการวิจัย หรือบทความวิจัยให้แล้วเสร็จและส่งต้นฉบับคืนให้ผู้เกี่ยวข้อง หรือบรรณาธิการวารสาร ภายในกรอบเวลาที่กำหนด

4.5 แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้บรรณาธิการวารสารทราบทันทีที่พบว่าบทความวิจัยที่ประเมินมีเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น

4.6 รักษาความลับของโครงการวิจัย หรือบทความวิจัย และไม่นำไปวิพากษ์วิจารณ์กับผู้อื่น เพื่อปกป้องสิทธิประโยชน์ของผู้นำเสนอโครงการวิจัย หรือผู้นิพนธ์บทความวิจัย

4.7 ไม่นำแนวคิดของการวิจัยหรือหัวข้อโครงการวิจัยที่อยู่ในระหว่างการประเมินหรือภายหลังการตัดสินใจไม่ให้ได้รับทุนวิจัย

ไปดำเนินการหรือให้ผู้อื่นนำไปใช้ประโยชน์ โดยไม่ได้รับคำยินยอม เป็นลายลักษณ์อักษรจากเจ้าของข้อเสนอโครงการวิจัย

5. แนวทางปฏิบัติของบรรณาธิการ

บรรณาธิการพึงประกาศแนวทางปฏิบัติ ให้ผู้ประสงค จะนำผลงานวิจัยตีพิมพ์ในวารสารทราบโดยทั่วกัน แต่งตั้ง คณะกรรมการประเมินบทความวิจัยอย่างรอบคอบ ขจัดปัญหา การมีผลประโยชน์ทับซ้อน ไม่นำส่วนใดของบทความที่อยู่ใน ระหว่างการประเมินหรือรอการตีพิมพ์ไปใช้ประโยชน์ โดยไม่ได้รับ คำยินยอมจากผู้นิพนธ์บทความ

แนวทางปฏิบัติ

5.1 ประกาศให้ผู้นิพนธ์ที่ประสงค์จะนำผลงานวิจัยตีพิมพ์ ในวารสารทราบโดยทั่วกัน เกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการเตรียม ต้นฉบับ การแสดงหนังสือรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในคน หรือคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในสัตว์ (หรือ ในชื่ออื่นที่ทำหน้าที่ตรวจสอบ และรับรองให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัย โดยใช้คนหรือสัตว์ทดลองได้) และข้อปฏิบัติที่จำเป็นอื่นๆ ที่ผู้นิพนธ์ ต้องปฏิบัติตาม

5.2 กำหนดบทลงโทษผู้ประพฤติผิดจรรยาวิชาชีพในการ ตีพิมพ์บทความวิจัย และประกาศเป็นลายลักษณ์อักษรให้ทราบ โดยทั่วกัน

5.3 ไม่รับตีพิมพ์บทความวิจัยเพียงเพื่อผลประโยชน์ของ ผู้นิพนธ์หรือของวารสาร โดยไม่พิจารณาผลการประเมินคุณภาพ ของบทความจากคณะกรรมการประเมินที่ได้แต่งตั้งขึ้น

5.4 แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินจากผู้ที่มีความรู้ ประสบการณ์ และทักษะตรงตามสาขาของเรื่องที่วิจัย และไม่มี ประวัติว่ามีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ เพื่อทำหน้าที่ประเมิน คุณภาพทางวิชาการของบทความวิจัย แล้วรายงานผลการประเมิน เป็นลายลักษณ์อักษรให้บรรณาธิการทราบ เพื่อให้การตีพิมพ์ บทความมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของวารสาร รวมทั้งช่วยปรับปรุงให้บทความมีความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5.5 ไม่ควรปิดกั้นการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินจาก บุคคลที่ผู้นิพนธ์เสนอชื่อให้เป็นผู้ประเมินบทความวิจัยของตน หากผู้ที่ได้รับการเสนอนั้นมีความรู้ความสามารถอย่างเชี่ยวชาญ ในศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ประเมิน

5.6 แจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้ประเมินทราบทุกครั้ง ถึงกรอบเวลาในการประเมิน และการรักษาความลับของบทความ ที่ประเมิน

5.7 ไม่เปิดเผยรายชื่อผู้นิพนธ์ และชื่อหน่วยงานของ ผู้นิพนธ์ต่อผู้ประเมิน

5.8 ควรถอนเรื่องคืนจากคณะกรรมการประเมิน หาก พบว่าผู้ประเมินในคณะมีความเห็นไม่ตรงกันอันเนื่องมาจากการ มีผลประโยชน์ทับซ้อน

5.9 ระมัดระวังไม่ให้เกิดความเสียหายจากการตีพิมพ์ บทความวิจัยในวารสาร เช่น ความผิดพลาดในการจัดพิมพ์ การฟ้องร้องหรือร้องเรียนจากเจ้าของผลงานตัวจริง เป็นต้น

5.10 ไม่ละเลยหรือเพิกเฉยเมื่อพบว่า ผู้นิพนธ์บทความ
ประพฤตินิฉัตรยาริชาชีพรวิจัย

5.11 ควรลงประกาศในวารสารฉบับถัดไป เมื่อพบว่า
มีการตีพิมพ์บทความซ้อน และลงคำชี้แจงของผู้นิพนธ์ด้วย
นอกจากนี้ ควรแจ้งให้บรรณาธิการวารสารที่ตีพิมพ์บทความ
ชิ้นแรกนั้นทราบด้วย ส่วนการลงโทษนั้น ให้เป็นไปตามนโยบาย
ของวารสาร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

5.12 ไม่นำข้อมูล การแปลผล การอภิปรายผล การวิจารณ์
และข้อเสนอแนะ หรือส่วนใดส่วนหนึ่งของบทความวิจัยที่อยู่
ระหว่างการประเมินหรือรอการตีพิมพ์ ไปใช้ประโยชน์โดยไม่ได้รับ
อนุญาต หรือการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้นิพนธ์บทความ

6. แนวทางปฏิบัติของหน่วยงานต้นสังกัด

หน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย พึงดำรงไว้ซึ่งมาตรฐาน
งานวิจัย เพื่อให้ผลงานวิจัยของหน่วยงานและนักวิจัยเป็นที่ยอมรับ
ของประชาคมวิจัยทั้งในและต่างประเทศ และเป็นไปตามจรรยา
วิชาชีพวิจัย รับผิดชอบและสนับสนุนการดำเนินงานของนักวิจัย
และองค์กรในสังกัด และส่งเสริมการใช้ประโยชน์จากผลงานวิจัย
ในทางที่ชอบธรรม

แนวทางปฏิบัติ

6.1 ส่งเสริมนักวิจัยให้สร้างองค์ความรู้และนวัตกรรมที่
เป็นประโยชน์แก่วงการวิชาการ วิชาชีพ และสังคม รวมทั้งเผยแพร่
ผลงานวิจัยออกสู่สาธารณะในรูปแบบต่างๆ

6.2 เปิดโอกาสให้นักวิจัยของหน่วยงานมีเสรีภาพทางวิชาการ มีอิสระในการกำหนดปัญหาหรือหัวข้อวิจัย และดำเนินการศึกษาค้นคว้าโดยปราศจากการแทรกแซงในกระบวนการวิจัย เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้เผยแพร่ออกสู่สาธารณะ

6.3 กระตุ้นจูงใจให้นักวิจัยปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพวิจัย โดยไม่คิดหลีกเลี่ยง หรือจงใจกระทำผิดอย่างไม่รู้สึกละอาย

6.4 มีมาตรการป้องกันปัญหาผลประโยชน์ทับซ้อน ซึ่งจะมีผลทำให้เกิดอคติ และความไม่เที่ยงธรรมในการทำวิจัยและการรายงานผลการวิจัย

6.5 กำหนดกฎเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดสรรสิทธิประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากการวิจัย และให้มีการลงนามในสัญญาหรือข้อตกลง เพื่อให้ นักวิจัยถือปฏิบัติตัวอย่างเคร่งครัด หากนักวิจัยหรือองค์กรในสังกัดได้รับทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายนอก ก็ต้องให้ตระหนักในเรื่องดังกล่าวก่อนลงนามในสัญญา หรือข้อตกลงกับแหล่งทุนวิจัยด้วย

6.6 เสริมสร้างบรรยากาศในการวิจัย โดยให้นักวิจัยใช้อาคารสถานที่เพื่อการวิจัยตามสมควรแก่กรณี สนับสนุนด้านสาธารณูปโภค จัดหาอุปกรณ์การวิจัย เครื่องมือพื้นฐานในการวิจัย เพื่อให้ นักวิจัยทำงานได้อย่างต่อเนื่องตามแผนงานวิจัยที่ได้รับ ความเห็นชอบจนสิ้นสุดโครงการ

6.7 กำกับดูแล ติดตามความก้าวหน้าในการทำวิจัยของนักวิจัยและองค์กรในสังกัด ให้มีการดำเนินงานตรงตามแผนและวัตถุประสงค์ รวมทั้งข้อกำหนดในข้อตกลง หรือสัญญาที่ได้ลงนามร่วมกันระหว่างแหล่งทุนกับคู่สัญญา

6.8 ระวังหรือยับยั้งงานวิจัยที่ฝ่าฝืน หรือกระทำผิด จรรยาวิชาชีพวิจัย และมีมาตรการลงโทษโดยไม่เพิกเฉย ทั้งนี้ต้อง รักษาความลับ และมีแนวทางปกป้องผู้ที่ร้องเรียนเกี่ยวกับการ กระทำผิดจรรยาวิชาชีพวิจัย ขณะเดียวกันก็มีแนวทางปกป้อง และช่วยเหลือนักวิจัยที่ไม่ได้รับความยุติธรรมจากการร้องเรียนด้วย

6.9 ให้รางวัลหรือสิ่งจูงใจแก่นักวิจัยและองค์กรในสังกัด ที่ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาวิชาชีพวิจัย และยกย่องเชิดชูผู้มี ผลงานวิจัยดีเด่นเป็นที่ยอมรับของศาสตร์ในสาขานั้น หรือเกิด คุณค่าแก่สังคมหรือสาธารณะ โดยไม่กระทำผิดจรรยาวิชาชีพวิจัย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักวิจัยและองค์กรในสังกัด

6.10 ส่งเสริมให้มีการจัดทำแนวทางปฏิบัติของหน่วยงาน ในการวิจัยศาสตร์สาขาต่างๆ เพื่อเสริมสร้างจรรยาวิชาชีพและ มาตรฐานงานวิจัยในศาสตร์เฉพาะทาง

6.11 มีคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน และ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในสัตว์ (หรือในชื่อเรียกอย่างอื่น) เพื่อกำกับดูแลและพิจารณารับรองโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ คนและสัตว์ ของนักวิจัยและองค์กรในสังกัด เพื่อให้ความคุ้มครอง และหลักประกันว่าจะไม่เกิดผลกระทบและอันตรายใดๆ แก่คน หรือสัตว์ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาหรือทดลอง

6.12 กระตุ้นให้นักวิจัยและองค์กรในสังกัด บันทึกข้อมูล รายละเอียดในการวิจัยอย่างถี่ถ้วน และมีมาตรการในการเก็บ รักษาข้อมูลและเอกสารเกี่ยวกับการวิจัย เพื่อความโปร่งใส และ พร้อมให้ตรวจสอบหากมีการร้องขอ โดยเฉพาะกรณีที่นักวิจัยได้ พ้นสังกัด หรือพ้นจากการกำกับดูแลของหน่วยงานแล้ว

6.13 กำหนดให้นักวิจัยและองค์กรในสังกัดดูแลและป้องกันการแพร่กระจายมลพิษ รวมทั้งจัดสถานที่สำหรับกำจัดมลพิษอันเกิดจากการศึกษาหรือทดลอง เพื่อมิให้เกิดอันตรายต่อคน สัตว์ พืช สังคม ศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม

6.14 สนับสนุนให้นักวิจัยที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง เพื่อช่วยให้นักวิจัยรุ่นใหม่ได้เรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างถูกต้องและมีมาตรฐานสูงยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้ผลงานวิจัยที่มีคุณค่าทางวิชาการและวิชาชีพ รวมทั้งเกิดประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ

6.15 ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักวิจัยเผยแพร่ผลงานวิจัยผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และอื่นๆ เพื่อสร้างเสริมองค์ความรู้และความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งเพื่อประโยชน์อย่างกว้างขวางแก่ชุมชน สังคม สาธารณะ และเชิงพาณิชย์ โดยหน่วยงานร่วมสนับสนุนค่าใช้จ่าย

6.16 ปกป้องสิทธิของนักวิจัยในการนำเสนอข้อมูลวิจัยออกสู่สาธารณะอย่างมีความรับผิดชอบ โดยเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาทางสังคม การเมือง และสุขภาพ

6.17 ส่งเสริมและช่วยเหลือนักวิจัยในการจดลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตร ที่ได้จากการวิจัย

6.18 สนับสนุนให้นักวิจัยและองค์กรในสังกัดสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการวิจัยทั้งในและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาขึ้นสู่ความเป็นนักวิจัยมืออาชีพหรือองค์กรแห่งความเป็นเลิศ

6.19 สนับสนุนให้มีความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรธุรกิจเอกชน องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรอื่นๆ เพื่อให้มีการทำวิจัยร่วมกัน หรือนำผลงานวิจัยไปปรับใช้เพื่อประโยชน์ทางสังคม ธุรกิจ และเชิงพาณิชย์มากยิ่งขึ้น

7. แนวทางปฏิบัติของแหล่งทุนวิจัย

แหล่งทุนวิจัยควรสนับสนุน และส่งเสริมให้มีการวิจัยที่สร้างเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ กำหนดและประกันคุณภาพงานวิจัย รวมทั้งจรรยาวิชาชีพวิจัย ไม่ขอให้นักวิจัยทำวิจัยนอกเหนือจากที่ระบุในสัญญา ไม่แทรกแซงอิสรภาพทางความคิด จัดสรรสิทธิประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยอย่างเป็นธรรม ติดตามและประเมินความสำเร็จของนักวิจัยผู้รับทุน เพื่อพัฒนาหัวข้อวิจัย และปรับปรุงวิธีการคัดเลือกนักวิจัยให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

แนวทางปฏิบัติ

7.1 สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการวิจัย ที่สร้างเสริมความก้าวหน้าทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ ทั้งในเชิงสาธารณะและเชิงพาณิชย์

7.2 ประกาศรับสมัครอย่างกว้างขวาง และมีเวลาเพียงพอให้นักวิจัยและหน่วยงานที่สนใจ จัดเตรียมข้อเสนอโครงการวิจัยได้ทันการณ์ และสอดคล้องกับเกณฑ์การคัดเลือกของแหล่งทุน

7.3 ให้โอกาสอย่างเท่าเทียมกันแก่นักวิจัยหรือหน่วยงานที่มีคุณสมบัติตรงตามกำหนด ในการยื่นเสนอโครงการเพื่อขอรับทุนสนับสนุนการวิจัย

7.4 คัดเลือกนักวิจัยหรือหน่วยงานที่มีคุณสมบัติเหมาะสม ด้วยความเที่ยงธรรม เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถดำเนินงานวิจัย ได้อย่างถูกต้อง มีมาตรฐาน และสัมฤทธิ์ผลภายในกรอบเวลาที่กำหนด

7.5 จัดสรรทุนวิจัย เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่จำเป็น ในการวิจัย ให้นักวิจัยหรือหน่วยงานคู่สัญญาอย่างเพียงพอ และให้ ได้รับตรงตามเวลาที่กำหนดในสัญญา ยกเว้นเหตุสุดวิสัย แต่ก็ควร ให้เกิดผลเสียหายแก่โครงการวิจัยน้อยที่สุด และควรมีมาตรการ ควบคุมการใช้งบประมาณสำหรับกิจกรรมต่างๆ ในโครงการวิจัย ให้เป็นไปตามสัญญา

7.6 กำหนดมาตรการควบคุมและกำกับดูแลการดำเนินงาน วิจัยให้เป็นไปตามข้อตกลงหรือสัญญา รักษามาตรฐานใน การดำเนินงานวิจัยให้ถูกต้องทุกขั้นตอนของกระบวนการวิจัย และป้องกันการประพฤติปฏิบัติที่ขัดต่อจรรยาวิชาชีพวิจัย

7.7 รักษาความลับของโครงการวิจัย เพื่อปกป้องสิทธิ ประโยชน์ของนักวิจัย หากปฏิเสธการให้ทุนแก่โครงการวิจัยใด ต้องไม่ให้มีการนำแนวคิดหรือหัวข้อวิจัยของโครงการนั้นไปให้ทุน แก่นักวิจัยหรือหน่วยงานอื่น

7.8 แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาหรือประเมินข้อเสนอ โครงการวิจัยให้ตรงตามสาขา และอาจมีผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่ เกี่ยวข้องกับเรื่องที่วิจัย เข้าร่วมด้วยตามความจำเป็น ไม่ควร แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับนักวิจัยเป็นผู้พิจารณา ข้อเสนอ หรือประเมินโครงการวิจัย เพื่อป้องกันอคติในการพิจารณา และเป็นการรักษาความเที่ยงธรรม

7.9 กำหนดให้นักวิจัยหรือหน่วยงานที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับคนหรือสัตว์ ต้องมีหนังสือรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน หรือคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในสัตว์ (หรือในชื่อเรียกอย่างอื่น) ก่อนนำเสนอโครงการวิจัยด้วย เพื่อป้องกันข้อผิดพลาดหรือบกพร่องที่อาจพบภายหลังการอนุมัติทุนแก่โครงการวิจัยแล้ว

7.10 ไม่เอาर्डเอาเปรียบนักวิจัย และไม่ขอให้ให้นักวิจัยทำวิจัยนอกเหนือจากขอบเขตที่ได้ตกลงกันไว้ในสัญญา

7.11 เคารพในศักดิ์ศรีและให้เกียรติแก่นักวิจัย รวมทั้งไม่จำกัดเสรีภาพในการวิจัย ไม่แทรกแซงอิสรภาพทางความคิดของนักวิจัย แต่มุ่งเน้นที่คุณภาพของการวิจัย และสนับสนุนงานวิจัยที่ปฏิบัติถูกต้องตามจรรยาวิชาชีพวิจัย

7.12 จัดสรรสิทธิประโยชน์จากทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จากการวิจัย ให้แก่นักวิจัยและหน่วยงานต้นสังกัดอย่างเป็นธรรม โดยระบุอย่างชัดเจนในสัญญา

7.13 ตั้งคณะกรรมการที่มีความเชี่ยวชาญ เพื่อติดตามการดำเนินงานวิจัยและประเมินผลงานวิจัย ให้เป็นไปตามข้อตกลง พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

7.14 มีหน่วยงานรับเรื่องราวเกี่ยวกับการประพฤติผิดจรรยาวิชาชีพของนักวิจัยผู้รับทุน และมีกลไกปกป้องผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ร้องเรียน เพื่อมิให้ได้รับความเดือดร้อน พร้อมทั้งมีการตรวจสอบข้อมูลในเบื้องต้น เพื่อให้ความยุติธรรมแก่ทั้งผู้ร้องเรียนและนักวิจัย หากพบจากการไต่สวนข้อเท็จจริงว่านักวิจัยประพฤติ

ผิศจรรยาวิชาชีพอิจัย ควรแจ้งผลการไต่สวนให้หน่วยงานต้นสังกัดทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

7.15 แจ้งให้นักวิจัยผู้รับทุน สำนักพิมพ์ หรือผู้ใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยทราบ ในทันทีที่พบว่านักวิจัยได้นำผลงานวิจัยที่แหล่งทุนไม่อนุญาตให้เผยแพร่ ไปตีพิมพ์หรือเผยแพร่

7.16 ตั้งคณะกรรมการติดตามและประเมินความสำเร็จของนักวิจัยที่ได้รับทุน เพื่อกำหนดแนวทางในการพัฒนาหัวข้อวิจัย และปรับปรุงวิธีการคัดเลือกนักวิจัยต่อไป

The background features a dynamic, abstract composition of flowing, translucent liquid-like forms in shades of light gray and white. These forms create a sense of movement and depth. Interspersed among these flows are several circular, ring-like structures that resemble the cross-sections of pipes or tubes, some appearing to be part of a larger, interconnected system. The overall aesthetic is clean, modern, and technical, suggesting a focus on science, technology, or industrial processes.

**การประพகுตีพิต
จรรยาวิชาเซีพวิจย**

การประพาศพิตจรรยาวิชาเชิพวิจัย

การกระทำต่อไปนี ถือว่าเป็นการประพาศพิตจรรยาวิชาเชิพวิจัย และนักวิจัยไม่สมควรกระทำอย่างยิง

1. การคัดลอกงานหรือผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง และผลงานดังกล่าว เช่น แนวคิด ภาษา ถ้อยคำ ข้อความ คติพจน์ สุภาสิต ภาพเขียน ภาพถ่าย รูปปั้น รูปจำลอง ทำนองเพลง และผลงานใดๆ ของผู้อื่น เป็นต้น ไม่ว่าจะนำมาเพียงทั้งหมดหรือ บางส่วน หรือนำเอามาทำใหม่ด้วยตนเอง หรือว่าจ้างให้ผู้อื่นทำให้ โดยมีกาแก้ไข ดัดแปลง หรือปรับปรุงใหม่ แล้วเสนองานหรือ ผลงานนั้นประหนึ่งว่าเป็นของตนเอง โดยปกปิดข้อความจริงที่ควรบอก ให้ชัดแจ้ง ทำให้บุคคลอื่นเข้าใจผิดว่าเป็นของตนเอง การกระทำ เช่นนี้ เป็นความไม่ซื่อสัตย์หรือเป็นการหลอกลวงทางวิชาการ และการขาดจิตสำนึกในความมีจรรยาหรือความประพาศพิตที่ดี

2. การคัดลอกผลงานของตนเอง โดยนักวิจัยคัดลอก หรือนำผลงานของตนเองที่เหมือนเดิม หรือเกือบเหมือนเดิมหรือนำมา เพียงบางส่วน กลับมาใช้อีกครั้งหนึ่ง โดยไม่มีการอ้างถึงผลงาน เดิมของตน รวมทั้งนำผลงานมารายงาน เพิ่มเติม หรือปรับแต่ง ให้ต่างไปจากเดิม เพื่อทำให้อื่นเข้าใจผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปจาก ความเป็นจริง หรือเข้าใจว่าเป็นผลงานค้นพบใหม่ จนเกิดความ ผิดพลาดในการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

3. การปกปิด บิดเบือน แก้ไขข้อมูล ข้อความ หรือกระทำ การใดๆ ในกระบวนการวิจัยและการรายงานผลการวิจัยที่ทำให้ผิด ไปจากความเป็นจริง โดยการตัดทอน หรือเพิ่มเติม หรือดัดแปลง

ปรับปรุงแก้ไขข้อมูล ข้อความ หรือการปฏิบัติอื่นใดในกระบวนการวิจัยและรายงานข้อค้นพบจากการวิจัย เพื่อให้เป็นไปตามข้อสรุปที่ตนต้องการ การกระทำเช่นนี้เป็นการนำเสนอเรื่องหรือสิ่งอันเป็นเท็จ เป็นการกระทำผิดด้านวิชาการ วิชาชีพ และอาจถึงขั้นผิดกฎหมาย รวมถึงการขาดจิตสำนึกในความมีจรรยา หรือความประพฤติที่ดี

4. การสร้างข้อมูลเท็จ หรือจงใจปั้นแต่งข้อมูลให้ผิดไปจากความเป็นจริงที่พบจากการวิจัย หรือหลีกเลี่ยงที่จะนำเสนอเรื่องหรือสิ่งต่างๆ ตามความเป็นจริง ถือเป็นการหลอกลวง และกระทำผิดทั้งด้านวิชาการ วิชาชีพ และความมีจรรยาหรือความประพฤติที่ดี

5. การเปิดเผยข้อมูลส่วนตัวหรือความลับของผู้รับการวิจัยที่นักวิจัยได้กระทำไปโดยไม่ได้รับคำยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้รับการวิจัย ทำให้เกิดผลกระทบต่อผู้รับการวิจัยเป็นส่วนตัวไม่ว่าในทางใดก็ตาม รวมทั้งความมีชื่อเสียง นอกจากนี้ การที่นักวิจัยไม่ระมัดระวังในการนำเสนอข้อมูลหรือรายงานผลงานวิจัย ทำให้สามารถคาดเดาตัวบุคคลที่กล่าวถึงได้ ก็ถือเป็นการกระทำที่ขาดความรับผิดชอบ และขาดจิตสำนึกในความมีจรรยาหรือความประพฤติที่ดี

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นางศรินทิพย์ นิมิตรมงคล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา
โทร. 0-2218-3548-50 โทรสาร 0-2218-3551
<http://www.cuprint.chula.ac.th>

